

PROGRAM NAUCZANIA ZAJĘĆ

MUZYKA WSPÓŁCZESNA DLA DZIECI W OPARCIU O TWÓRCZOŚĆ WITOLDA LUTOSŁAWSKIEGO

INFORMACJA O AUTORCE PROGRAMU:

mgr Anna Maria Huszcza, absolwentka Wydziału Dyrygentury Chóralnej, Edukacji Muzycznej, Muzyki Kościelnej, Rytmiki i Tańca Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie na specjalizacji Rytmika oraz studentka roku dyplomowego w macierzystej uczelni na kierunku Kompozycja i Teoria muzyki. Dorobek dydaktyczny: praca w charakterze nauczyciela muzycznych przedmiotów ogólnomuzycznych (historia muzyki, kształcenie słuchu, rytmika, audycje muzyczne) oraz nauczyciela gry na fortepianie w Społecznym Ognisku im. Kulikowskiego w Warszawie (Radość), nauczyciel rytmiki w Przedszkolu nr 51 Misia Czarodzieja w Warszawie. Dorobek artystyczny: kompozycje i aranżacje zarówno muzyki awangardowej, jak i rozrywkowej, autorka muzyki do filmów i spektakli teatralnych, opracowań znajdujących się na płytach dołączonych do podręczników nauczania muzyki w szkole podstawowej.

I CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

WSTĘP

Autorski program Anny Marii Huszczy służący wprowadzeniu najmłodszych słuchaczy w świat dźwięków muzyki współczesnej w oparciu o twórczość Witolda Lutosławskiego oraz innych kompozytorów polskich, których twórczość przypada na II połowę XX wieku powstał w 2013 r. w ramach programu Fundacji Edukacyjnej Jacka Kuronia „Białowieża słucha Lutosławskiego”. Jego celem jest zestawienie muzyki rozrywkowej a artystyczną, a w szczególności z utworami Witolda Lutosławskiego – wybitnego polskiego kompozytora, którego jubileusz 100 rocznicy urodzin obchodzono w 2013 roku.

ADRESACI PROGRAMU – TYP SZKOŁY, WIEK UCZNIÓW, WARUNKI REALIZACJI PROGRAMU

Program przeznaczony jest dla dzieci w wieku przedszkolnym, od 3 do 6 lat. Powinny być one podzielone na dwie grupy w zależności od wieku 3-, 4-latki oraz 5-, 6-latki. Optymalny czas zajęć dla pierwszej grupy to 45 minut, a dla drugiej 1 godzina.

W każdej z grup powinno być przynajmniej 15 osób, gdyż wiele zabaw oraz ćwiczeń wymaga podziału na grupy, bądź pracy w większym zespole. Proponowane scenariusze realizowane były w cyklu 7-miesięcznym, a zajęcia odbywały się średnio raz na miesiąc.

Zajęcia powinny odbywać się w pracowni, w której znajduje się następujące wyposażenie: dobrej jakości sprzęt audio-video, zestaw niezbędnych płyt, pianino, zestaw różnorodnych instrumentów perkusyjnych, rekwizyty (w zależności od tematu zajęć). W pracowni muzycznej powinna być antypoślizgowa podłoga, bądź wykładzina, na której dzieci bezpiecznie mogą się poruszać, wygodnie siedzieć czy leżeć.

OGÓLNE CELE PROGRAMU

Rozwijanie w uczniach zamiłowania do muzyki, które odbywa się głównie poprzez zabawę.

Zapoznanie uczniów z muzyką artystyczną, a zwłaszcza z tą najnowszą, głównie komponowaną przez Witolda Lutosławskiego.

Przeżywanie muzyki ruchem oraz jej interpretowanie ciałem.

Kształcenie szybkiej reakcji na znaki muzyczne, które zastępują polecenia słowne nauczyciela (np. ustawienie w kole, podejście do pianina).

Zapoznanie uczniów z podstawowymi informacjami o muzyce.

Kształtowanie wrażliwości estetycznej i poczucia piękna.

Kształcenie świadomych odbiorców muzyki.

Rozwijanie naturalnej potrzeby ekspresji twórczej ucznia i kształcenia wyobraźni muzycznej.

Kształcenie właściwej postawy wobec własnej kultury i rozwijanie zainteresowania muzyką własnego kraju.

Rozwijanie umiejętności mówienia o muzyce i emocjach.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Uczeń określa charakter danego utworu, tempo, dynamikę, emocje, w przypadku piosenki treść, sposób korelacji słowa z muzyką.

Uczeń rozpoznaje ze słuchu niektóre instrumenty muzyczne oraz potrafi nazwać instrumenty perkusyjne znajdujące się w pracowni.

Uczeń potrafi powtórzyć proste rytmy – ruchem oraz grając na instrumentach perkusyjnych.

Uczeń śpiewa poznane piosenki, potrafi rozpoznać daną piosenkę jedynie po usłyszeniu linii melodycznej.

Uczeń słyszy zmiany w muzyce i realizuje je ruchem.

Uczeń zapamiętuje proste sekwencje ruchowe i odpowiednio łączy je z muzyką.

Uczeń potrafi współpracować z innymi – w parze lub większej grupie.

METODY OSIĄGANIA CELÓW

- Metoda problemowa.

wysłuchanie kilku różnych fragmentów muzycznych i wspólne określenie rodzajów muzyki jaki reprezentują,

zaprezentowanie różnych w wyrazie fragmentów muzycznych i wspólne omówienie ich charakteru oraz ich podstawowych elementów muzycznych,

- Rozmowa sterowana.

- Gry i zabawy do muzyki, bądź związane z treścią piosenki.
- Zachęcanie do twórczej aktywności uczniów – grania na instrumentach perkusyjnych, improwizowania ruchem do muzyki.

PODSTAWA PROGRAMOWA

TREŚCI NAUCZANIA

1. Jakie piosenki dla dzieci pisał „poważny” kompozytor?

Piosenki dla dzieci: m.in. *Spóźniony słowik*, *O Panu Tralalińskim* i *Pióreczko* W. Lutosławskiego. Współtworzenie z dziećmi interpretacji ruchowych wybranych piosenek, zabawy tematyczne, nauka gry na instrumentach, poznawanie folkloru polskiego.

2. Poznajemy polskie tańce ludowe.

Folklor w muzyce polskiej XX i XXI wieku na przykładzie *Małej suity*, *Bukolików* oraz *Melodii ludowych* W. Lutosławskiego. Nauka polskich tańców ludowych, tworzenie choreografii, poznawanie elementów kultury różnych obszarów Polski – ubioru, instrumentów muzycznych.

3. Czy muzyka może powstać przez przypadek?

Wprowadzanie do istoty techniki kompozytorskiej zdefiniowanej przez W. Lutosławskiego – aleatoryzmu kontrolowanego, w oparciu o fragmenty utworów tj. *Trzy poematy Henri Michaux*, *Gry weneckie*. Próba postawienia dziecka w roli dyrygenta, który jest jednocześnie współtwórcą dzieła poprzez wskazywanie poszczególnych grup uczniów. Zadanie może być realizowane na różne sposoby: dyrygent może posługiwać się „batutą”, rysunkiem wskazującym daną grupę lub osobę, instrumentem perkusyjnym, słowem czy gestem. Dzieci podzielone na grupy będą reagować grą lub ruchem odpowiednim do danego polecenia.

4. W poszukiwaniu nowych brzmień.

Przybliżenie dzieciom nietypowych brzmień uzyskiwanych poprzez nietradycyjne metody gry na instrumentach muzycznych. Jest to technika zwana sonoryzmem stosowana przez kompozytorów polskich tworzących w podobnym czasie jak Lutosławski. Budowanie przez dzieci własnych instrumentów muzycznych, które np. imitują odgłosy przyrody.

5. Jaka historia kryje się w tej muzyce?

Poszukiwanie historii, bajek, które mogą kryć się w dźwiękach fragmentów wybranych utworów Witolda Lutosławskiego – m.in. symfoniach, koncertach. Zadanie to przybliży dzieciom rolę relacji pomiędzy instrumentami w orkiestrze, ich specyficzne zadania i wzajemny wpływ na kształtowanie brzmienia i narracji muzycznej. Poza tym poprzez przekładanie języka dźwięków na słowa a następnie ilustrowanie ruchem powstałych treści muzyka, która wcześniej była abstrakcyjna staje się wręcz namacalna, przez co łatwiej rozumiała dla dzieci. W tego typu zabawach polegających na odgrywaniu ról, rozwija się osobowość dziecka, jego stosunki z innymi dziećmi oraz umiejętność przeżywania różnych uczuć. W rezultacie dziecko uczy się empatii, współdziałania z innym i wychowuje przy pomocy sztuki.

Tematy zajęć powinny być tworzone w zależności od pory roku, pogody, podobnie wybierane przez nauczyciela utwory z dorobku kompozytorskiego W. Lutosławskiego powinny być związane z

tematem, tak by całe zajęcia tworzyły pewną całość, o logicznym ciągu zdarzeń. Pomimo wspólnego bloku tematycznego zajęcia z grupą dzieci młodszych będą różniły się od tych przeprowadzanych z dziećmi w wieku 5, 6 lat. Treści będą dostosowane do możliwości intelektualnych i percepcyjnych każdej z grup.

SCENARIUSZE ZAJĘĆ

Program realizowany był przez 7 miesięcy, zajęcia odbywały się średnio raz w miesiącu w przedziale marzec – grudzień 2013 roku w Przedszkolu w Białowieży. Elementami łączącymi cały cykl zajęć są: *Piosenka powitalna*, maskotka *Witek*, której kolor się zmienia w zależności od pory roku, tematu zajęć itp. oraz układ lekcji.

ZAJĘCIA PIERWSZE

ZWIERZĘTA ZIMĄ

1. *Piosenka powitalna* wykonywana śpiewem oraz prostym ruchem wynikającym z treści piosenki:

„*Wszyscy są, witam Was*

Zaczynamy już czas!

Jestem ja, jesteś Ty

Raz, dwa, trzy”

2. Powitanie z Zielonym Witkiem – na hasło muzyczne (*do koła*) dzieci ustawiają się w kole. Siadają po turecku. Nauczyciel przedstawia nowego, wiosennego Zielonego Witka. Podaje wybranemu dziecku a inne mówią imię dziecka, które trzyma Witka w ręce.

3. Wstęp do lekcji:

- chodzenie,

- bieganie,

- pięty i palce

- podskoki (5-, 6-latki)

4. Słuchanie piosenki *Buda i budki* sł. Agnieszka Galica, muz. Tadeusz Pabisiak.

Rozmowa na temat treści (pora roku, zwierzęta, gdzie mieszkają, z czego robi się budki).

5. Nauka piosenki z pokazywaniem treści. Wykonanie piosenki – na siedząco oraz w kole.

6. Zabawa słowo-muzyczna *Czyja to budka?* Nauczyciel improwizuje na pianinie w oparciu o piosenkę, dzieci na hasło:

- ptaszek (wysoki rejestr) – pokazują budkę dla ptaszka

- pies (średni rejestr) – pokazują budkę dla pieska

- sarenka (niski rejestr) – pokazują paśnik sarenki

7. Rozmowa na temat *Komu człowiek buduje budki a kto potrafi sam zrobić sobie domek?* Ptaszki budują gniazdko. Słuchanie bajki Juliana Tuwima *Spóźniony słowik*. Rozmowa na temat treści.

8. Jak wybitny polski kompozytor – Witold Lutosławski przedstawił ten wiersz muzyką. Słuchanie piosenki *Spóźniony słowik*. Analiza muzyki – jaki głos śpiewa, jaki jest nastrój, czy coś się powtarza, kiedy muzyka się zmienia i na jaką.

9. Zabawa z piórkami. Dzieci słuchają piosenki *Spóźniony słowik*, trzymają sznureczek, do którego przywiązane jest piórko. W momencie gdy słyszą sam fortepian dmuchają tak mocno, by piórko unosiło się do góry.

10. Zabawa *Pan Słowik leci czy idzie piechotą*. Dzieci trzymają w rękach piórka, słuchają muzyki Witolda Lutosławskiego, która mówi jak porusza się słowik. Gdy słyszą staccato to rysują na podłodze kropki, gdy legato wykonują w powietrzu długie kreski.

11. *Kim jest kompozytor?* Rozmowa na temat komponowania, wymyślania muzyki. Przedstawienie sylwetki kompozytora, który podobnie jak Lutosławski pisał piosenki do słów Juliana Tuwima. Słuchanie pierwszej zwrotki utworu *Ptak* Miłosza Bembinowa.

Na gałązce usiadł ptak:

Zaszczebiotał, zatrzepotał,

Ostry dzióbek w piórka otarł,

Rozkołysał cały krzak.

12. Przedstawienie ruchem treści pierwszej zwrotki piosenki. Dzieci zostają podzielone na dwie grupy. Pierwsza siedzi i gra na bębenkach ostinato *usiadł ptak* w rytmie wypowiedzianych słów a druga grupa pokazuje, co robił ptak (powtarza się 3x). Potem zmiana grup.

13. Pożegnanie.

MATERIAŁY:

Pomarańczowy Witek, piórka ze sznurkiem, piórka, bębni, rysunki budek i paśnika, płyta CD.

ZAJĘCIA DRUGIE

POWITANIE WIOSNY

1. *Piosenka powitalna* – dzieci śpiewają i pokazują treść utworu.

2. Zielony Witek wita się z dziećmi – wszyscy siedzą w kole, maskotka wędruje od dziecka do dziecka, grupa „podpowiada” Witkowi imię dziecka, które trzyma go w ręce.

3. Wstęp do lekcji – marsz, bieg, chodzenie na palcach i piętach, podskoki. Na podłodze są rozłożone listki. Na ciszę dzieci zamieniają się w pączki kwiatów – kucają przy listkach z rączkami w górze (ułożonymi w kształcie pączka). Gdy muzyka stopniowo się rozjaśnia, zmienia się rejestr na wyższy, dzieci wstają i wyciągają rączki do słoneczka – kwiatuszki rozkwitają.

4. Rozmowa na temat pory roku, która niedawno się rozpoczęła. Co się zmieniło w przyrodzie?

5. Zabawa w poszukiwanie wiosny.

Nauczyciel rozdaje dzieciom różne instrumenty perkusyjne, wybiera jedno dziecko, które będzie szukać wiosny (nie dostaje instrumentu). Poleca wybranej osobie zamknąć oczy. Nauczyciel chowa gdzieś w sali symbol wiosny (zielony listek), pozostałe dzieci zapamiętują miejsce, w którym listek został schowany. Następnie dzieci kierują swojego kolegę/koleżankę wypowiadając zdanie: „Wiosno,

wiosno przyjdź już czas!” grając jednocześnie z identyczną dynamiką na instrumentach (w rytmie wypowiedzianych słów). Jeśli dziecko jest daleko od celu mówią i grają cicho (*piano*), gdy blisko głośno (*forte*).

6. Jak muzyka przedstawia pojawienie się wiosny – słuchanie pieśni *Wiosna* W. Lutosławskiego z cyklu *4 pieśni dziecięcych na głos i orkiestrę kameralną*. Przed słuchaniem należy zapytać dzieci, jak powinna brzmieć muzyka, która mówi o wiosnie a także poprosić je by skupiły się na usłyszeniu nazw ptaków oraz roślin, które występują w pieśni.

- jaskółka, bociek,

- kaczeńce, zielony listek.

7. Zabawa w powitanie wiosny.

Dzieci poruszają się po całej sali w pulsie *Marsza* W. Lutosławskiego. Na podłodze leżą zielone listki. Na przerwy w muzyce reagują ruchem na słowa nauczyciela:

- jaskółka – biegają i ruszają szybko rączkami jak ptaszki

- bocian – stają na jednej nodze

- listek – biorą do ręki listki i wyciągają do góry

8. Czy za oknem jest już wiosna, czy widać jeszcze zimę? Kiedy wiosna miała urodziny?

9. Słuchanie piosenki *Wiosna ma tę wadę* muz. M. Stępień. Rozmowa na temat piosenki. Nauka pierwszej zwrotki oraz refrenu.

10. Nauczyciel dzieli uczniów na 5 grup. Na zwrotkę grają na dzwoneczkach, na refren pozostałe instrumenty.

- **Dzwonki** (c, d, e)
- **Tamburyna** – *Wiosna zalet ma ze sto*
- **DREWNIENKA/KLAWESY** – *ho ho, ho ho, ho ho*
- **GRZECHOTKI** – *ale ma tę wadę że*
- **BĘBENKI** – *zawsze spóźnia się.*

11. *Taniec kurcząt w skorupkach* M. Musorgskiego w wersji elektronicznej przygotowanej przez Isao Tomitę. Dzieci reagują ruchem na muzykę – kurczątko, kura, kot.

12. Pożegnanie.

MATERIAŁY:

dzwonki (dźwięki c, d, e), klawesy, tamburyna, grzechotki, bębny, zielone listki przygotowane wcześniej przez dzieci, płyta CD

ZAJĘCIA TRZECIE

MOTYLE, ŚWIETLIKI, SOWY I BORSUKI...

1. *Piosenka powitalna* – dzieci śpiewają i pokazują treść utworu, chodzą jednocześnie po kole, na polecenie nauczyciela zmieniają kierunek.
 2. Zielony Witek wita się z dziećmi – wszyscy siedzą w kole, maskotka wędruje od dziecka do dziecka, grupa „podpowiada” Witkowi imię dziecka, które trzyma go w ręce.
 3. Wstęp do lekcji – marsz, bieg, chodzenie na palcach i piętach, podskoki.
 4. Słuchanie I cz. Pieśni W. Lutosławskiego *Majowa nocka* (sł. L. Krzemienieckiej) pochodzącej z cyklu czterech pieśni dziecięcych na mezzosopran pt. *Wiosna* z 1951 roku. Dzieci próbują usłyszeć jakie zwierzęta pojawiły się w utworze.
 5. Ilustrowanie muzyki omówionymi wcześniej ruchami przypisanymi sowie, borsukowi i świetlikom.
 6. *Jaki mamy miesiąc? - Maj!* Rozmowa na temat innych zwierząt jakie można zobaczyć w tym miesiącu. Nauka śpiewania i pokazywania piosenki *Motyle* muzyka i tekst: Bożena Forma.
 7. Wysłuchanie I części z *Małej suity* W. Lutosławskiego pt. *Fujarki*. Dzieci rozpoznają brzmienie grających instrumentów i poznają fakturę utworu – fragmenty solowe oraz *tutti*.
 8. Zabawa *Motyle i grające kwiatki*. Nauczyciel dzieli dzieci na trzy grupy, którym rozdaje kolorowe szarfy (4 kolory) i instrumenty perkusyjne (dla każdej grupy inne). Zadaniem dzieci jest „latanie” między kwiatami w trakcie trwania partii fletu (*solo*) a przylatywanie na kwiaty i granie w pulsie na bębenkach, grzechotkach i tamburynach w partii *tutti* (orkiestra). Nauczyciel może pomagać dzieciom dyrygując batutą – jeśli jest w górze to biegają, jeśli w dole – grają.
- Aleatoryzm kontrolowany – jedna osoba z grupy dostaje pluszową batutę i niezależnie od innych w sposób identyczny jak poprzednio nauczyciel steruje swoją grupą.
9. *Taniec motylków* do finału z *Eine klenie Nachtmusik* W.A. Mozarta w wykonaniu przez zespół wokalny.
 10. Pożegnanie.

MATERIAŁY:

bębenki, grzechotki i tamburyna, szarfy, 3 pluszowe batuty, Witek, rysunki przedstawiające borsuka, świetliki i sowę, płyta CD

ZAJĘCIA CZWARTE

WAKCAJE JUŻ TUŻ, TUŻ...

1. Wstęp do lekcji:
 - chodzenie,
 - bieganie,
 - pięty i palce

- podskoki

- CISZA – figurka

2. Powitanie z Zielonym Witkiem – na hasło muzyczne (*do koła*) dzieci ustawiają się w kole. Siadają po turecku. Nauczyciel podaje wybranemu dziecku zabawkę a inne wypowiadają imię dziecka, które trzyma Witka w ręce.

3. *Piosenka powitalna*.

4. Słuchanie i nauka piosenki *Wakacyjny pociąg* sł. Ewa Stadtmüller, muz. s. Adriana Miś CSS.

5. Rozmowa na temat piosenki. – Co się zbliża? – Wakacje! Czym możemy pojechać na wakacje? – Pociągiem! Jakie dźwięki wydaje pociąg? – Stukanie!

Nauczyciel dzieli dzieci na cztery grupy (kolorowe szarfy) i rozdaje dzieciom instrumenty:

1. *drewienka*, 2. *bębenki*, 3. *tamburyna*, 4. *dzwonki* („c”). Jedno dziecko otrzymuje gwizdek maszynisty. Na refren dzieci grają na instrumentach w pulsie ósemkowym, gdy pojawia się zwrotka maszynista daje znak do wsiadania do pociągu (kolorowe wagoniki). Dzieci tworzą za nim jeden pociąg i ruszają na wycieczkę po sali śpiewając piosenkę.

6. Dzieci siadają w kole. Słuchają odgłosów różnych pojazdów (motor, samolot, pociąg, samochód). Rozmowa dotycząca miejsc, które można odwiedzić na wakacjach i jaki środek transportu do tego wybrać.

7. Wakacyjna podróż. W czterech rogach sali znajdują się kartki z numerami (1, 2, 3, 4) – są to kolejne miejsca, które odwiedzą dzieci. Po drugiej stronie namalowane są:

- rzeka
- góry
- małpa, lew (Afryka)
- magiczna wyspa
- Do każdego z tych miejsc można dotrzeć w inny sposób, różnią się one także muzyką, która w nich rozbrzmiewa. Nad RZEKĘ można pojechać SAMOCHODEM (*Rzeczka*, W. Lutosławski), w GÓRY – POCIĄGIEM (*Harnasie*, K. Szymanowski). Do Afryki trzeba lecieć SAMOŁOTEM (samba z odgłosami zwierząt) a na magiczną wyspę wyobraźni prowadzi muzyka. Mieszka tam rodzina małych, pluszowych ludzików, które razem z dziećmi grają na instrumentach perkusyjnych.

a) RZEKA (*Rzeczka*, W. Lutosławski)

Zabawa z chustą Klanzy. Dzieci naśladują ruch wody poruszając chustą zgodnie z charakterem muzyki. Na materiale znajdują się wycięte z papieru kropelki, które unoszą się do góry.

b) GÓRY (*Taniec góralski* z baletu *Harnasie*, K. Szymanowski)

Dzieci tańczą w kole – w prawą stronę w pulsie, trzymając się za ręce, wysuwanie nóg do przodu i stawianie ich na piętach, wyrzuty nóg połączone z wchodzeniem i wychodzeniem z koła, obroty w miejscu z ręką w skos (raz w jedną raz w drugą stronę), na koniec wspinają się na szczyt i ze zmęczenia spadają na łąkę.

c) AFRYKA (samba z odgłosami zwierząt)

Taniec w rozsypce.

d) MAGICZNA WYSPA (*Hurra polka*, cz. II *Małej Suity* W. Lutosławskiego).

Na wyspie mieszkają Witki, które dzieci mogą wziąć ze sobą na wakacyjne podróże. Razem z nimi grają na instrumentach w trzech grupach 1. – tamburyna, 2. – bębni, 3. – grzechotki. Nauczyciel zaczarowaną różdżką dyryguje momentami gry (pojawienie się melodii).

7. Pożegnanie.

MATERIAŁY:

Zielony Witek i jego rodzeństwo (dla każdego dziecka po jednej zabawce)

instrumenty: *drewnianka*, *bębni*, *tamburyna*, 4. *dzwonki* („c”), *grzechotki*

rysunki: 1/rzeka, 2/góry, 3/Afryka (małpa i lew), 4/wyspa z Witkiem

chusta Klanzy i kropelki wody wycięte z tektury, płyta CD

ZAJĘCIA PIĄTE 17.09.2013 r.

WAKCAJE JUŻ TUŻ, TUŻ...

1. Wstęp do lekcji:

- chodzenie,
- bieganie,
- pięty i palce
- podskoki
- CISZA – figurka

2. Powitanie z Zielonym Witkiem – na hasło muzyczne (*do kola*) dzieci ustawiają się w kole. Siadają po turecku. Nauczyciel podaje wybranemu dziecku zabawkę a inne wypowiadają imię dziecka, które trzyma Witka w ręce.

3. *Piosenka powitalna*.

4. Słuchanie i nauka piosenki *Skaczące nutki* muzyka Barbara Kolago, słowa Dorota Gellner.

- co to są nuty? (dźwięki zapisane na papierze)
- do czego potrzebne są nuty? (do zapisu utworu muzycznego)
- kto korzysta z nut? (muzycy, kompozytorzy, dyrygenci)
- jak nazywa się grupę ludzi grającą na instrumentach? (orkiestra)
- kto kieruje orkiestrą? (dyrygent)
- jak nazywa się pałeczka dyrygenta? (batuta)

5. OPIS SYLWETKI W. LUTOSŁAWSKIEGO – kompozytor, dyrygent i pianista

6. Pokazywanie ruchem treści piosenki.

7. Buty, szelki i czapka – inhib.-incyt. (*Taniec* W. Lutosławski), na zatrzymanie muzyki i hasło słowne dzieci reagują pokazaniem wskazanej części garderoby

8. *SKACZĄCE NUTKI*. Dzieci chodzą po sali zgodnie z muzyką. Na hasło słowne nauczyciela (jeden, dwa, trzy lub cztery wykonują wspólnie odpowiednią ilość skoków, grając jednocześnie na instrumentach).

9. *Skoki nutek DO, RE i MI*. Dzieci zostają podzielone na dwie grupy:

- Grające

Każda trójka ma inny kolor szarf (jedna położona przed grupą)

1 – sztabka **do**, szarfa żółta

2 – sztabka **re**, niebieska

3 – sztabka **mi**, czerwona

- Skaczące

(Szarfy rozłożone przed nimi w formie trzech linii – żółta, niebieska, czerwona)

Stoją przed trzema liniami.

Nauczyciel dyryguje kolejnością grania Grających. Na jego znak Skaczące wykonują skoki na odpowiednią linię.

*/Stopniowo nauczyciel łączy wypowiedziane słowa „do”, „re”, „mi” z dźwiękami na pianinie (c,d,e), przyzwyczajając ucho dziecka do zapamiętywania wysokości dźwięku. Z czasem może próbować sterować jedynie wysokością dźwięku, bez komend słownych./

10. CHUSTA KLANZY

Nauczyciel wrzuca piłeczkę do środka chusty, zadaniem dzieci jest na głośną muzykę podrzucanie piłki tak, by nie spadła, na cichą celowanie do dziury w chuście. Zabawą steruje utwór *Gry weneckie* W. Lutosławskiego.

11. Pożegnanie.

MATERIAŁY:

Zdjęcie W. Lutosławskiego, maskotka Witek, instrumenty: *drewienka, bębenki, tamburyna, 9 dzwonek (3x „c”, 3x „d”, 3x „e”), grzechotki*

chusta Klanzy i piłeczka, która zmieści się w otworze chusty, szarfy, płyta CD

ZAJĘCIA SZÓSTE 18.10.2013 r.

JESIENNY DESZCZ

1. Wstęp do lekcji:

- chodzenie,
- bieganie,
- pięty i palce
- podskoki
- CISZA – figurka Jesiennego Witka

2. Powitanie z Jesiennym Witkiem – na hasło muzyczne (*do koła*) dzieci ustawiają się w kole. Siadają po turecku. Nauczyciel podaje wybranemu dziecku zabawkę a inne wypowiadają imię dziecka, które trzyma Witka w ręce.

3. *Piosenka powitalna.*

4. Słuchanie i nauka piosenki *Idzie Grześ* sł. Julian Tuwim, muz. Witold Lutosławski.

- Rozmowa na temat historii, którą opowiada piosenka. Jeden ochotnik zostaje Grzesiem i wyrusza z workiem (w środku kropłe deszczu i balony), pozostałe dzieci śpiewają piosenkę.
- Co Grześ niósł w worku? Kropłe deszczu! Z jaką porą roku się kojarzą?

5. Jesienna orkiestra „ZŁA POGODA KAPIE WODA”. Dzieci grają na instrumentach i mówią tekst. Nauczyciel dyryguje – głośniej i ciszej. Wskazuje poszczególne instrumenty.

6. Piosenka *Pada deszcz* – nauka piosenki z pokazywaniem treści ruchem. Dzieci otrzymują po jednej kropelce wyciętej z papieru, jedna osoba jest myszką i zakłada fartuszek. Na słowa „lecą w dół, lecą w dół srebrne koraliki” dzieci powoli kładą kropłe na podłodze. Następnie, gdy śpiewają „mała mysz...” pomagają myszce zbierać do fartuszka wszystkie kropłe tak, by zdążyć przed końcem utworu. [kropłe deszczu, fartuszek dla myszki]

7. Taniec kropel do muzyki – *piano* i *forte*. Na chuście leżą kropelki deszczu, dzieci w zależności od muzyki poruszają materiałem (głośno – mocno, cicho – lekko).

8. Ile spadło kropli? Na podłodze, w czterech rogach leżą kropłe deszczu. W jednym jedna, w drugim dwie, trzecim trzy i czwartym cztery. Dzieci poruszają się zgodnie z muzyką, nauczyciel gra kropłe (1-4) w wysokim rejestrze. Gdy uczniowie usłyszą kropelki, szybko je liczą i stają przy odpowiedniej ilości wycinanek.

9. Szukanie orzecha. Wiewiórka chowa orzeszek a dziecko szuka. Grupa gra na instrumentach i mówi tekst: WIEWIÓRECZKA MAŁA ORZECZ GDZIEŚ SCHOWAŁA (głośno to ciepło, cicho to zimno).

10. Pożegnanie.

MATERIAŁY:

instrumenty: *drewienka, bębenki, tamburyna, grzechotki, bum-bum rurki*

rysunek wiewiórki, orzeszek, wycięte kropłe deszczu, fartuszek, chusta Klanzy, Jesienny Witek

ZAJĘCIA SIÓDME 06.12.2013 r.

ZAPRZĘG ŚWIĘTEGO MIKOŁAJA

1. Wstęp do lekcji:

- chodzenie,
- bieganie,
- pięty i palce
- podskoki
- CISZA – zamarzanie

2. Wspólne powitanie z Witkiem.

3. *Piosenka powitalna.*

4. Słuchanie i nauka piosenki *Siedem reniferów*. Dzieci pokazują treść piosenki ruchem.

5. Przygotowania do świąt – *Taniec* Lutosławskiego do słów Juliana Tuwima. Rozmowa o piosence – jej charakter, tempo, bohaterowie, taniec – oberek, itd.

Świąteczna orkiestra Witolda Lutosławskiego – dzieci grają na instrumentach perkusyjnych do piosenki *Taniec*.

Wstęp i przygrywki – bumbum rurki (d d, g g, a a)

Zwrotki I i II – na raz bębenki

Przejściówki (łączy się z talerzem) – tamburyna

Zwrotka o miotle – trójkąty

Po zwrotce o miotle wszyscy wstają i zaczynają grać równo na akcenty (przygrywka), gdy pojawia się ostatnia zwrotka zmieniają na grę w pulsie. Na końcu tremolo i opadanie na podłogę.

6. „Raz, dwa, trzy Mikołaj patrzy!”. Jedna osoba jest Mikołajem, stoi plecami do grupy. Dzieci są daleko od niej. Gdy słyszą gamę chromatyczną to skradają się po cichu do Mikołaja. Na dźwięk janczarów (może grać jedno dziecko) zatrzymują się i Mikołaj rozgląda się dookoła – patrzy czy dzieci go nie widzą. Ponieważ nikt się nie rusza to znów patrzy przed siebie. Zabawa trwa do momentu, w którym dzieci złapią Mikołaja.

7. Pożegnanie.

MATERIAŁY:

Maskotka Witek, instrumenty: 3 *bum bum rurki*, *bębenki*, *tamburyna*, *trójkąty*,

Gwiazdki, które można trzymać na nitce (np. styropianowe)

plyta CD

**FRAGMENTY NAGRAŃ UTWORÓW W. LUTOSŁAWSKIEGO
WYKORZYSTANE W TRAKCIE CYKLU 7 ZAJĘĆ**

1. *Spóźniony słowik*, sł. J. Tuwim
2. *Taniec*, sł. J. Tuwim
3. *Idzie Grześ*, sł. J. Tuwim
4. *Rzeczka*, sł. J. Tuwim
5. I cz. *Pieśni Majowa nocka*, sł. L. Krzemieniecka
6. *Wiosna* z cyklu 4 pieśni dziecięcych na głos i orkiestrę kameralną
7. *Marsz*
8. *Preludia Taneczne*
9. *Interludium*
10. *Gry weneckie*
11. *Hurra polka*, cz. II *Małej Suity*
12. *Fujarki*, cz. I *Małej suity*
13. *Hurra polka*, cz. II *Małej Suity*

Program nauczania zajęć „Muzyka współczesna dla dzieci w oparciu o twórczość Witolda Lutosławskiego” powstał w ramach zadania Fundacji Edukacyjnej Jacka Kuronia „Białowieża Słucha Lutosławskiego”, który finansowany był ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Lutosławski 2013 – Promesa”, realizowanego przez Instytut Muzyki i Tańca oraz środków Fundacji Edukacyjnej Jacka Kuronia.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

instytut muzyki i tańca
■■■■■

||●●/
||●●
LUTOSŁAWSKI